

Παρουσίαση Στοιχείων του Προγράμματος «Εκπαίδευση παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών» για την περίοδο 2002 - 2004

Επιστημονικός/οί υπεύθυνος/οι:

Θεόδωρος Παπακωνσταντίνου, Καθηγητής Παιδαγωγικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Διάρκεια:

Η διάρκεια του Έργου ήταν 33 μήνες

Έναρξη / Λήξη:

Η έναρξη του Έργου πραγματοποιήθηκε στις 8/3/2002. Το Έργο έληξε στις 31/12/2004.

Προϋπολογισμός (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο):

Συνολικός Προϋπολογισμός Έργου: 7.300.000 €

Συνολικός αριθμός συνεργατών που έλαβαν μέρος στην εφαρμογή του έργου:

Ο συνολικός αριθμός των συνεργατών που έλαβαν μέρος στην εφαρμογή του έργου ήταν 750.

Συγκεκριμένα, απασχολήθηκαν ως:

- Επιστημονικοί Συνεργάτες
 - Επιμορφωτές
 - Ψυχολόγοι
 - Ειδικοί Συνεργάτες (υλικοτεχνική υποστήριξη)
 - Εκπαιδευτικοί (Δάσκαλοι – Νηπιαγωγοί - Φιλολόγοι)
 - Γραμματειακή υποστήριξη.
-
- στην τροποποίηση και παραγωγή του βοηθητικού υλικού του Προγράμματος.

Συνολικός αριθμός του μαθητικού πληθυσμού στόχου:

Ο συνολικός αριθμός των εγγεγραμμένων αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών στα δημόσια σχολεία Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης της Ελλάδας ήταν 138.756.

Από τους 138.756 μαθητές, οι 110.433 ήταν αλλοδαποί και οι 28.323 ήταν παλιννοστούντες.

Συνολικός αριθμός μαθητών του πληθυσμού στόχου στους οποίους απευθύνθηκε το έργο:

Το έργο απευθύνθηκε άμεσα, σε 18.000 αλλοδαπούς και παλιννοστούντες μαθητές, οι οποίοι συμμετείχαν στα Τμήματα Υποστήριξης των 600 σχολικών μονάδων με τις οποίες συνεργάστηκε το Πρόγραμμα.

Συνολικός αριθμός μαθητών του πληθυσμού στόχου που κρίνεται ότι ωφελήθηκαν από το έργο:

Ο συνολικός αριθμός του πληθυσμού στόχου που κρίνεται ότι ωφελήθηκε από το έργο την περίοδο 2002 – 2004 ανέρχεται σε 48.565 αλλοδαπούς και παλιννοστούντες μαθητές. Οι μαθητές αυτοί -Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης- συμμετείχαν σε δράσεις του Προγράμματος, όπως διαπολιτισμικές δράσεις, ψυχοκοινωνική υποστήριξη, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση πάνω σε θέματα ενσυναίσθησης και αλληλοκατανόησης και έλαβαν εκπαιδευτικό και άλλο υλικό του Προγράμματος. Ακόμα, οι εκπαιδευτικοί των σχολικών μονάδων στις οποίες φοιτούσαν οι μαθητές αυτοί, λάμβαναν μέρος σε επιμορφωτικές και άλλες δράσεις του Έργου

Συνολικός αριθμός ωρών επιμόρφωσης για την περίοδο 2002-2004: 750 ώρες.

Σύντομη περιγραφή του έργου:

Η εκπόνηση της παρεμβατικής πρότασης του προγράμματος Εκπαίδευση Παλιννοστούντων και Αλλοδαπών μαθητών για την περίοδο 2002-2004 στηρίχθηκε σε διαπιστώσεις και εμπειρίες από:

- το προηγούμενο Πρόγραμμα (1997-2000)
- δράσεις άλλων χωρών οι οποίες είχαν αντιμετωπίσει, νωρίτερα, δυσκολίες που προέκυπταν από τη μετανάστευση.

- την οργάνωση και τη λειτουργία του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και την εγγενή δυσκολία στην υιοθέτηση νέων μέτρων και καινοτομιών.

Η γνωστική αυτή παρακαταθήκη στάθηκε σημαντικός αρωγός στη διατύπωση γενικών αρχών δράσης, ορίστηκαν συγκεκριμένοι άξονες, σημεία προτεραιότητας και μια χρονική σειρά για την παρέμβαση. Παραθέτουμε τους γενικούς στόχους του Προγράμματος:

α) η αρμονική ένταξη των παιδιών με πολιτιστικές και γλωσσικές ιδιαιτερότητες στο εκπαιδευτικό σύστημα,

β) η διασφάλιση της αποδοχής των παιδιών αυτών από την εκπαιδευτική κοινότητα αλλά και την ευρύτερη κοινωνία, η παροχή στους εκπαιδευτικούς γνώσεων,

γ) η παραγωγή κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού και τεχνικών μέσων,

δ) η υποστήριξη των οικογενειών με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, για να μπορούν να βοηθούν τα παιδιά τους να ανταποκρίνονται με πληρότητα στις εκπαιδευτικές τους υποχρεώσεις, καθώς επίσης

ε) και η ευαισθητοποίηση των φορέων διοίκησης της εκπαίδευσης, ώστε να κερδίσουν την εμπιστοσύνη των υπό ένταξη πληθυσμών

Το πρόγραμμα απευθυνόταν **σ' όλους τους μαθητές είτε ήταν παλινοστούντες και αλλοδαποί είτε γηγενείς**. Αν τα σχολεία αυτά δεν ικανοποιούσαν και τις ανάγκες των γηγενών μαθητών, οι γονείς τους δύσκολα θα συνέχιζαν να στέλνουν τα παιδιά τους σ' αυτά, θα κατέφευγαν σε εικονικές μετεγγραφές, με αποτέλεσμα τη δημιουργία σχολείων με αμιγώς αλλόφωνο μαθητικό πληθυσμό. Για να αποφύγουμε μια τέτοια εξέλιξη, τα σχολεία αυτά έπρεπε να ακολουθήσουν μια διαδικασία συστηματικής ποιοτικής αναβάθμισής τους: να γίνουν δηλαδή κάτι ανάλογο με τα *Effective Schools* που λειτουργούσαν σε πολλές άλλες χώρες. Ο γενικός, λοιπόν, σκοπός μιας τέτοιας εκπαιδευτικής πολιτικής ήταν η δημιουργία των προϋποθέσεων εκείνων που διασφάλιζαν **σ' όλους** τους μαθητές ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στην εκπαίδευση σε μια κοινωνία, της οποίας ο πολυπολιτισμικός χαρακτήρας γινόταν όλο και πιο έντονος, καθώς και η ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων στήριξης της σχολικής και κοινωνικής ένταξης παλινοστούντων και αλλοδαπών μαθητών.

Οι παρεμβάσεις του έργου, όπως αποδείχτηκε μέσα από τις δράσεις, δεν απευθύνονταν μόνο σε αλλοδαπούς και παλινοστούντες μαθητές αλλά και σε γηγενείς μαθητές. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε σε σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και σε σχολεία με υψηλό αριθμό

παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών. Οι παρεμβατικές ενέργειες κάλυπταν ωστόσο και σχολεία με χαμηλό ποσοστό αλλόφωνων μαθητών με στόχο την έγκαιρη αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων. Η γεωγραφική κατανομή αφορούσε το σύνολο της χώρας με έμφαση στις περιοχές εκπαιδευτικής προτεραιότητας, όπου παρατηρούνταν υψηλά ποσοστά σχολικής αποτυχίας και διαρροής. Η αξιολόγηση του προγράμματος -τόσο η εσωτερική όσο και η εξωτερική- που πραγματοποιήθηκε, τόνισε την αποτελεσματικότητα των δράσεων και το βαθμό ικανοποίησης τόσο των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών όσο και των γονέων τους.

Δράσεις που εφαρμόστηκαν για την αντιμετώπιση των προβλημάτων απευθυνόμενες στο μαθητικό πληθυσμό στόχο και στους γονείς αυτών:

Σκοπός του έργου ήταν η ανάπτυξη και εφαρμογή των προγραμμάτων στήριξης της σχολικής και κοινωνικής ένταξης των παλιννοστούντων και των αλλοδαπών μαθητών. Οι παρεμβατικές ενέργειες δεν απευθύνονταν μόνο σε αλλοδαπούς και παλιννοστούντες μαθητές αλλά και σε γηγενείς μαθητές. Το πρόγραμμα σχεδίασε και υλοποίησε μια σειρά από δράσεις για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών προβλημάτων. Ως πρότυπο ολοήμερου γυμνασίου διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ιδρύθηκε και λειτούργησε υπό την εποπτεία του ΚΕΔΑ το 2^ο Γ/σιο Μενιδίου. Παραθέτουμε επιγραμματικά τις δράσεις και τις ενέργειες των προγραμμάτων στήριξης ανά άξονα:

1. Υποστήριξη της Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης των Παλιννοστούντων και Αλλοδαπών Μαθητών

- Πρόγραμμα ανίχνευσης επιπέδων γλωσσομάθειας παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών σε σχολεία της Ελλάδας
- Πρόγραμμα εντατικής διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας
- Πρόγραμμα ενίσχυσης της επίδοσης παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε σχολεία της Ελλάδας
- Εφαρμογή πειραματικού εκπαιδευτικού υλικού
- Πρόγραμμα υποστήριξης παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών προσχολικής ηλικίας
- Λειτουργία Θερινών Τμημάτων
- Πρόγραμμα ψυχοκοινωνικής υποστήριξης των μαθητών και των οικογενειών τους

- Πρόγραμμα σύνδεσης σχολείου-οικογένειας

2. Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και στελεχών της εκπαίδευσης καθώς και ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της ευρύτερης εκπαιδευτικής κοινότητας.

- Συνέδρια, Δημερίδες, Ημερίδες, Διασχολικές και Ενδοσχολικές επιμορφώσεις τόσο για τα στελέχη της εκπαίδευσης, όσο και για τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς.

3. Ενίσχυση Σχολικών Μονάδων

- Παροχή πειραματικού εκπαιδευτικού υλικού (διδακτικό υλικό, οπτικο-ακουστικό υλικό, βοηθητικό υλικό για τους μαθητές, υποστηρικτικό υλικό για τους εκπαιδευτικούς, επιμορφωτικό υλικό για τους εκπαιδευτικούς και ενημερωτικό υλικό για τους γονείς).

Δράσεις που εφαρμόστηκαν για την αντιμετώπιση των προβλημάτων απευθυνόμενες στους γονείς

Το Πρόγραμμα θεώρησε αναγκαία τη σύνδεση σχολείου – οικογένειας προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα τα προβλήματα των οικογενειών των παλινοστούντων και αλλοδαπών μαθητών. Παραθέτουμε τις δράσεις εκείνες οι οποίες αφορούσαν στη στήριξη σχολείου – οικογένειας:

- Εφαρμογή προγράμματος ψυχοκοινωνικής υποστήριξης παλινοστούντων και αλλοδαπών μαθητών και των γονέων τους
- Εφαρμογή προγράμματος σύνδεσης σχολείου-οικογένειας
- Ενίσχυση της σύνδεσης σχολείου-οικογένειας-κοινότητας

Στο πλαίσιο αυτών των δράσεων υλοποιήθηκαν οι ακόλουθες ενέργειες:

- Ενθάρρυνση της ενεργής συμμετοχής παλινοστούντων και αλλοδαπών γονέων στις διαδικασίες του σχολείου.
- Εφαρμογή προγράμματος ενημέρωσης γονέων και κηδεμόνων σε θέματα που αφορούσαν το σχολείο, το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον.

- Παροχή και εφαρμογή πολύμορφου και πολύγλωσσου υλικού που είχε στόχο την ενημέρωση παλιννοστούντων και αλλοδαπών γονέων σε θέματα σχετικά με το σχολείο και την εκπαίδευση των παιδιών τους.
- Απασχόληση ειδικευμένου δίγλωσσου προσωπικού για διευκόλυνση της επαφής των παλιννοστούντων και αλλοδαπών γονέων με το σχολείο.

Τα αποτελέσματα αυτών των δράσεων ήταν ενθαρρυντικά, καθώς η σύνδεση του σχολείου-οικογένειας δημιούργησε τις συνθήκες εκείνες για την ομαλή και αποτελεσματική ένταξη των οικογενειών των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών.